

Leerlingen runnen veehouderij voor examen

‘Bedrijf is in goede handen’



FOTO: PIETER BOITZKES

Mbo-leerling Sven Tervoort (aan het werk in de koestal) runde twee weken geheel zelfstandig het bedrijf van boer Harrie Geverinck in Beltrum (l) die samen met veehouderijdocent Arnold Helmink toekijkt

Veehouder Harrie Geverinck uit Beltrum wisselde twee weken van rol met mbo-leerling Sven Tervoort van AOC Oost Doetinchem. De leerling runde zelfstandig twee weken zijn melkveehouderij met 60 koeien. Geverinck: “Als ze me volgend jaar weer hiervoor vragen, zeg ik onmiddellijk ja. Het is hartstikke goed.” Competentiegericht leren én examineren in opmars.

“**I**k heb per ongeluk een droogstaande koe meegemolken. Dat kan een ernstige fout zijn, want als er penicilline in de melk komt, moet je alle melk laten weglopen.” Mbo-leerling Sven Tervoort waarschuwde de melkfabriek, nam een monster en liet het controleren. Er bleek niets aan de hand te zijn. “Gelukkig maar.”

Voor Sven had deze fout fataal kunnen zijn met als gevolg dat hij zijn proeve van bekwaamheid 'medewerker Veehouderij' (niveau 3) niet met succes zou afsluiten. Hij en negen andere leerlingen van de mbo-opleiding Veehouderij van AOC Oost Doetinchem legden die proeve van bekwaamheid afgelopen maand op een heel bijzondere manier af. Ze moesten gedurende twee weken een bedrijf volledig zelfstandig runnen. De ondernemer, in dit geval veehouder Harry Geverinck uit Beltrum, kon even achterover leunen. Zijn melkveebedrijf met 60 koeien was in goede handen, zo luidt zijn oordeel. Sven is voor dit onderdeel geslaagd. Over de fout die de leerling maakte doet hij niet bepaald moeilijk. "Dat had mij ook kunnen overkomen," aldus de boer. "Veel belangrijker is dat Sven in staat blijkt om dit en ook andere voorkomende problemen goed weet op te lossen. En dat verliep goed."

Competenties

Veehouderij-leerlingen van aoc's komen in het kader van hun beroepspraktijkvorming natuurlijk regelmatig bij boeren. Ze leren er allerlei handelingen – melken, helpen bij afkalven, een klauw bekappen... En ze krijgen een beeld van wat er bij de bedrijfsvoering zoal komt kijken. In de examinering wordt daar ook bij aangesloten. Maar dat leerlingen voor hun mbo-examen een bestaand bedrijf gedurende een bepaalde periode volledig zelfstandig moeten runnen is tot nu toe nieuw. De mbo-locaties Doetinchem en Twello van AOC Oost zijn er dit jaar mee begonnen in de (driejarige) BOL-opleiding veehouderij niveau 3. "Vroeger had je een rijtje vakken dat de leerling moest afwerken", legt veehouderij-docent Arnold Helmink uit. "Voor die vakken legde de leerlingen toetsen af en als hij die gehaald had, kwam het diploma." AOC Oost is inmiddels overgestapt naar het concept van competentiegericht opleiden. "Voor het vaststellen van het gewenste eindniveau gaan we uit van het beroep waarin de leerling zal gaan werken. Niet de 'leervakken' zijn daarom uitgangspunt maar de beroepspraktijkvorming." Voor veehouderijleerlingen die het niveau van vakbekwaam medewerker willen bereiken (niveau 3) zijn daar-

volgens Helmink twee beroepscompetenties aan de orde: het zelfstandig uitvoeren van de bedrijfsvoering en een gesprekspartner voor de boer zijn. "Het is voor ons logisch dat die eerste competentie in de beroepspraktijkvorming wordt geleerd en ook beoordeeld."

Helmink en zijn veehouderij-collega's van AOC Oost staken de koppen een jaar geleden bij elkaar. Wat zou het toch mooi zijn als leerlingen een poosje een echt bedrijf zouden moeten runnen om te bewijzen dat ze competent zijn. "Het sprak me erg aan en we besloten dat we dit in Doetinchem zouden gaan doen. Twello volgde ook, Almelo besloot nog één jaar te wachten."

Terugtrekken

Helmink, die ook bpv-coördinator voor de veehouderijopleiding van de school in Doetinchem is en bedrijfsadviseur van Aequor, koppelde begin dit schooljaar tien veehouderijleerlingen van zijn school aan tien ondernemers. Zij en de leerlingen werden vervolgens geïnformeerd over de wijze waarop de opleiding wilde gaan examineren. Voor boerenzoon Sven was dat een redelijke schok. "Ik dacht oh nee, dan moet ik bij een ander het bedrijf gaan runnen." Negentien van de tien boeren waren enthousiast. Een boer - voor wie overigens gemakkelijk een andere werd gevonden - zag er vanaf. "Die zei 'dat is niks voor mij, ik kan mijn bedrijf niet loslaten'", aldus Helmink. Dat laatste is naar zijn mening een essentiële voorwaarde voor een boer die mee wil werken aan deze vorm van examineren. "De reisafstand moet voor de leerling haalbaar zijn, het bedrijf dient uiteraard erkend te zijn en de boer moet als eerste examinerator willen optreden. Maar het allerbelangrijkste is dat de ondernemer bereid is terug te treden. Daarom is zeker niet iedere praktijkopleider hiervoor geschikt."

Of de leerling het aankan en ook daadwerkelijk op eigen kracht 'de winkel draaiend' kan houden wordt tijdens een week die voorafgaat aan de twee examenweken bekeken. "Dat is een oriëntatieweek waarin de leerlingen het initiatief moet nemen", legt Helmink uit. "De ondernemer geeft aan het eind van die week aan of hij de betreffende leerling zijn bedrijf toevertrouwt."

Schimmel

"Fouten maken mag, maar fout op fout stapelen is niet acceptabel. Dan krijg je de situatie zoals bij het rijexamen dat de examinerator echt moet ingrijpen", aldus de veehouderijdocent. Ook moet de leerling snappen wat er verkeerd gaat en zodanig kunnen ingrijpen dat het weer goed komt. Om te weten welke dingen daarbij belangrijk zijn, organiseerde de school samen met de locatie Twello een voorbereidingsbijeenkomst met de deelnemende boeren waarin de beoordelingsnormen besproken werden. "Logisch want competenties moet je niet door leraren laten opschrijven maar door veehouders en leraren samen." Het resultaat bleek verrassend eenvoudig. "Veehouders vinden feitelijk drie dingen belangrijk. Houding en inzet, het goed uitvoeren van de werkzaamheden en inzicht. Op basis van De Groene Standaard koppelde de school deze drie eisen aan indicatoren om handvatten te bieden voor de beoordeling. De koeien melken, KI regelen, voorraadbeheer, de loonwerker inschakelen. Het zijn enkele voorbeelden van de werkzaamheden die Sven in zijn examenweken uitvoerde en die passen bij de indicatoren zoals Helmink die met zijn collega's had beschreven. Zoals bij ieder bedrijf waren er ook onaangename verrassingen. En ook daar moeten leerlingen op in kunnen spelen tijdens het 'examen'. Zoals de schimmel waarop Sven stuitte toen een nieuwe kuil moest worden opengetrokken. "Je rekent daar niet op en dan moet je toch bedenken hoe je dat probleem oplost. Ik heb die schimmel toen buiten het rantsoen gehouden." Vaak keek boer Geverinck belangstellend toe. Hij moest immers als eerste examinerator oordelen of Sven de proeve van bekwaamheid goed had doorstaan. Het betekende overigens niet dat Geverinck daardoor op zijn bedrijf niets meer hoefde te doen. Soms wist Sven hem namelijk handig in de rolomwisseling mee te trekken. "Bijvoorbeeld toen het druk was en ik Harrie opdracht gaf om kunstmest te gaan strooien", aldus Sven met een brede smile. ☺

Pieter Boetzkes